

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

Idejna in dejanska kriza socializma

MISLI O PRILIKI KONGRESA FRANCOSKIH SOCIALISTOV.

Marksistični socializem preživlja obupno krizo; povsod ga izpodrivajo drugi politični pokreti, ki niso toliko teoretično dogmatični, zato pa praktični in prilagodljivi potrebam časa. Poraz prihaja za porazom in kakšna lokalna »zmaga«, kakor je bilo n. pr. napredovanje socialne demokracije pri volitvah na Finskem, je popolnoma brez pomena. Bolj važno je, da je zatrt v Italiji, Nemčiji, Rusiji, da je brez pomena v Združenih državah Severne Amerike, da izgublja teren v Angliji in se obupno cepi v Franciji. Sedanja kongres stranke francoskih socialistov v Parizu nam je namreč pokazal, da ta kriza ni samo materialna, zunanja, marveč je tudi idejna, notranja. In to je še dosti bolj usodno. Doktrina marksističnega socializma postaja neživljenjska, nesodobna, zastarela. Gibanje, ki je toliko obetalo, boleha za ostarlostjo. Vse to je popolnoma razumljivo. Marksistični socializem je nastal v časih, ki so bili docela drugačni, kakor so sedanja in metode, ki si jih je takrat zamislil za spremembo človeške družbe, so danes neuporabne. Živo življenje je prerastlo neživljenjsko, enostransko teorijo. Socialna demokracija je postavljala svojo zmagovirno predalno bodočnost, zato je izgubila udarno silo in s tem sedanost. Praktično usmerjeni zastopniki parlamentarnega kluba francoskih socialistov so zaklicali na pariškem kongresu frakciji dogmatikov Leona Bluma: »Vi ste revolucionarji brez revolucije!« S tem so pač najlepše označili teoretično »revolucijo« socialne demokracije, ki traja že preko pol stoletja — na papirju. Toda na tem kongresu so bile izgovorjene še ostreje in dosti pomembnejše besede. Delegat Montagnon je izjavil v imenu parlamentarne skupine, da snatra sedanji spor za znamenje globoke notranje krize socializma kot takega. Prav tako pa boleha sedanji socializem tudi na stiski doktrine. V njegovih vrstah je nemir, ker ne obvlada sedanjega nereda. Med nauki in dogmatični dejstvi zija globok prepad. Socializmu manjka poguma, da bi revidiral svoje nazore. V tem tiči drama mednarodnega socializma!

Montagnon pa je v zvezi z razpravo o tem, ali naj socialistična parlamentarna frakcija še nadalje podpira Daladierjevo vlado ali ne, dejal tudi sledeče: »Kako brez podlage je razpravljati o tem, ali so socialistični poslanci zaradi svoje-

ga sodelovanja z vlado na krivi poti! Mnogo bolje bi bilo, ko bi stranka skušala doumeti narodovo razpoloženje in njegove potrebe. Če tega ne bomo storili, bodo prišli drugi, ki bodo vtili ljudstvu novih nad!« Dogmatik Faure mu je seveda zaklical na te besede, da je »reformist brez reform«, a dejstva s tem ni mogel odstaniti. To dejstvo pravi, da se tudi že v vrstah najbolj vernih Marxovih učencev vse bolj in bolj utrjuje bridko prepričanje, da žid Karl Marx ni bil nezmotljiv, da je realno življenje prerastlo njegove teorije in jih je treba danes temeljito reformirati, če socialna demokracija sploh še reflektira na svoj nadaljnji obstoj in eventualni novi uspeh. Ali pa bo ta revizija mogoča, bodo marksisti našli za to dovolj poguma? Človek, ki pozna njihovo miselno okorelost in prilepljenost na dogmo, ne more tega upati in verjeti. Na tej podlagi nam pa postanejo razumljivi tudi vzroki, ki vodijo socialistične vrste do vedno novih malenkostnih cepljenj v neštete frakcije. Spomnimo se samo naših socialistov pred 6. januarjem l. 1929. Napaka sistema in dela je v temeljih!

Nad vse značilno je zaradi tega, da se naši marksisti prav sedaj, v času najhujše krize marksizma, pripravljajo na obnove svoje stranke, odnosno na ustanovitev Jugoslovanske socialistične stranke. So mar pri nas pogoji za novo gibanje socialne demokracije, ki povsod drugod propada, boljši in nudijo več upanja na uspeh? Prav gotovo ne! Stranka bo, če se obnovi, samo begala naše delavstvo in ga slepila z demagogijo in obljubami, ki jih nikoli ne bo mogla izpolniti. S tem bo odtujila dosti ljudi, seveda skoraj le v Sloveniji, od konstruktivnega sodelovanja pri zdravi notranji politiki Jugoslavije. Korist od tega bo imelo samo nekaj voditeljev, ki jim bo stranka ustvarila novih možnosti lepih pozicij in zaslužka. Delavec, kateremu naj bi bila namenjena, bo pa imel samo škodo, ker bo povsod na merodajnih mestih brez besede, kajti na to, da bi socialna demokracija mogla v agrarni državi kakršna je naša, kdajkoli dobiti tako večino, da bi mogla zavladati, menda tudi razni Topaloviči sami ne mislijo. Taki naivni fantasti ne morejo biti. Čemu torej obnavljanje gibanja, ki je drugod povsod v razkroju in zatonu? Čemu in komu v korist?

Izjava Itala Balba o poletu v Chicago

NAJTEŽJI DEL POLETA JE BILA PROGA MED ISLANDIJO IN LABRADORJEM. ITALIJA NE BO VEČ GRADILA ZRAKOPLOVOV.

PARIZ, 18. julija. Kakor se poroča iz Chicaga, je izjavil italijanski minister za letalstvo general Balbo v razgovoru z ameriškim novinarji, da je bila najtežja etapa njegovega prekoceanskega poleta proga Reykjavik—Labrador. Letala so zašla mestoma v nepopisno gostó meglo, ki je močno ovirala polet. Bila so že v taki sili, da je sam Balbo pričel obupovati in je izgubil vsako upanje na srečen izid poleta. Nadalje je Balbo izjavil, da

smatra za prekoceanske polete uporabna samo težka letala. Zrakoplovi za take polete niso priporočljivi in sposobni in ne bo Italija zato gradila nobenih zrakoplovov več. Na vprašanje, če bi se upal riskirati s svojo eskadrilo polet okrog sveta, je Balbo odgovoril, da njegovim letalom, kakor tudi moštvu pač ne bi bilo mogoče zadati napornejše naloge, kakor jo je izvršil z zadnjim prekoceanskim poletom.

ske je predvidenih že okrog 50 milijonov dolarjev.

LITAVSKA LETALCA MRTVA.

BERLIN, 18. julija. Litavsko letalo »Lituanica«, ki je skušalo leteti iz Amerike preko Atlantskega oceana brez pristanka v Litvo, je strmoglavilo ponoči blizu Sondina v Nemčiji na tla. Letalo je popolnoma razbito, oba drzna litavska letalca na sta mrtva.

Dolga doba miru na Jadranu?

»PETIT PARISIEN« O ZAGOTOVILIH ITALIJE FRANCIJI GLEDE JUGOSLAVIJE IN SREDNJE EVROPE. NAJVEČJI DOGODEK PO LOCARNU.

PARIZ, 18. julija. Naglašujoč, da se bodo italijansko-francoski odnošaji, ki so dobili v zadnjem času mnogo bolj prijateljski značaj, sedaj še izboljšali, ker je bil pakt štirih velesil končno vendarle podpisan, se obrača »Petit Parisien« na italijansko-jugoslovanske odnošaje in pravi: »Doznavamo, da je dobil zunanji minister, ki je zelo točen in dalekoviden, od Italije dragoceno obljubo glede njenih pretenzij napram Jugoslaviji, torej obljubo, ki ima tak značaj, da bo z njo zagotovljena na Jadranu dolga doba miru in prijateljskih odnošajev. Podobne obljube je dobil Paul-Boncour tudi glede ravnotežja v srednji Evropi, tako da bo-

sta mogli sedaj Francija in Italija sponozumno delovati pri reševanju političnih in gospodarskih vprašanj, ki otežkočajo dobre zveze med nasledstvenimi državami bivše Avstro-Ogrske. Ne bi bilo prezgodaj trditi, da se ni moglo od Locarna dalje storiti ničesar koristnejšega za zblizanje velikih zahodnih narodov, kakor je bila sklenitev in podpis pakta štirih velesil. Brez pomisleka se sme trditi, da so dejali Daladier, Paul-Boncour in njuni najbližji sodelavci z vso svojo inteligenco in z vsem svojim srcem, da zagotove mir tako Franciji kakor tudi vsemu ostalemu civiliziranemu človeštvu.«

Likvidacija svetovne gospodarske konference

DOSLEJ NI BIL DOSEŽEN ŠE NOBEN PRAKTIČEN REZULTAT. NADALJEVANJE V WASHINGTONU ALI ŽENEVI.

LONDON, 18. julija. Včeraj je stopila svetovna gospodarska konferenca v šesti teden svojega dela. V krogih konference se imenuje tekoči teden splošno teden likvidacije, ker morajo vsi odbori in pododbori do petka predložiti Macdonaldu svoja poročila. Doselej še ni bil niti v enem vprašanju dosežen pozitiven rezultat in bodo po vsem verjetno vsa ta poročila izpadla negativno. Posamezne delegacije so se že pričele pripravljati za odhod. Dopisniku »Herald Tribune« je izjavil vodja ameriške delegacije in ameriški državni tajnik za finance Hull,

da bo Amerika zahtevala, da se konferenca po odgoditvi zopet sestane. LONDON, 18. julija. Krogi svetovne gospodarske konference se razgo varjajo in pogajajo o tem, kje naj bi se konferenca nadaljevala. Splošno se smatra, da se konferenca ne bo več sestala v Londonu, temveč se sedaj imenujeta v tej zvezi mesti Washington in Ženeva. Največ pristašev ima ideja, da bi se konferenca nadaljevala v Washingtonu, ker prevladuje prepričanje, da bi mogel kontakt med predsednikom Rooseveltom in »evropskim realizmom« delovati zelo do brodejno.

Vsa Nemčija eno samo vojaško taborišče

ZANIMIVO POROČILO »DAILY TELEGRAPH« HENDERSON PA RAZPRAVLJA V BERLINU O »RAZOROŽITVI«.

LONDON, 18. julija. Posebni dopisnik »Daily Telegrapha«, ki je po nalogu tega resnega angleškega lista prepotoval Nemčijo, objavlja sedaj opis svojega potovanja in ugotavlja, da je vsa Nemčija od Aachena do Königsberga ter od Kiela do Friedrichshafena eno samo veliko vojaško taborišče. Povsod, prav v vsakem mestu, se vidi samo razni oddelki pri vojaških vajah. Vsa nemška industrija je brez dela in obratuje s polno paro le vojna industrija. Dopisnik opozarja angleško javnost na dogodke v Nemčiji in pravi,

da predstavlja današnja Nemčija največjo nevarnost za mir in evropsko civilizacijo.

BERLIN, 18. julija. Predsednik ženevske razorožitvene konference Artur Henderson je prispel včeraj zjutraj v Berlin. Takoj nato je sprejel Hendersona zunanji minister baron von Neurath. Popoldne sta se državnik zopet sestala k daljši konferenci v navzočnosti generala von Bromberga in šefa nemške delegacije na razorožitveni konferenci Nadolnega.

Zadnji stadij svetovne krize

BUDJEJOVICE, 18. julija. Zunanji minister dr. Beneš je imel na zborovanju češkoslovaške narodno-socialistične stranke govor, v katerem je naglasil, da prihaja, po vseh znakih sodeč, svetovna kriza v svojo zadnjo fazo. Češkoslovaška narodno-socialistična stranka se bo dosledno borila proti fašizmu in boljševizmu ter le za demokracijo. Demokracija pomeni za nas, je rekel dr. Beneš, najlepšo in najsvetejšo tradicijo.

V Avstriji še ni miru

INC MOST, 18. julija. Predpreteklo noč je bila na vrtu vile, v kateri stanuje voditelj tirolskega Heimwehra, dr. Steidle, najdena nabita ročna granata, katere vžigalec je bil že odtrgan in ni granata eksplodirala le zato, ker je bila slabo pripravljena in se je med manipulacijo pokvarila. Obenem poroča krščansko-socialni list »Innsbrucker Zeitung«, da so bile v isti noči prerezane vse telefonske žice, ki vodijo v stanovanje dr. Steidleja. Ško-

da je bila takoj popravljena in je bilo ob tej priliki ugotovljeno, da žice niso počile same od sebe, temveč so bile prerezane.

ROMUNIJA IN ITALIJA.

RIM, 18. julija. Prijateljska pogodba med Italijo in Romunijo je bila včeraj podaljšana za nadaljnjih 6 mesecev z medsebojno izmenjavo diplomatskih not.

KOBRI STRUP PROTI RAKU.

PARIZ, 18. julija. Profesor dr. Calmette je predložil francoski Akademiji znanosti svoje obširno poročilo o najnovejših možnostih v raziskovanju raka. Po njegovih navedbah sta mlada raziskovalca Monaesser iz Newyorka in Parguet iz Pariza iznašla novo zdravilo za zdravljenje raka. Po njunem navodilu se bolniku vbrizga malenkostna količina strupa kače kobre, s čimer se že po 10. do 12. vbrizganju doseže nazadovanje novih tvorb. Prof. Calmette v svojem poročilu ne izključuje možnosti, da bi se dal rak s pomočjo tega strašnega kačjega strupe res ozdraviti.

V ČASU RAZOROŽEVANJA.

WASHINGTON, 18. julija. Vojno ministrstvo pripravlja veliko organizacijo ameriških bojnih sil. Po že izdelanem osnutku se bo konjenica popolnoma uknila prav tako pa tudi pehota v sedanji obliki ter se bosta obe te dve panogi ameriške armade motorizirali, t. j. njuno transportiranje se bo izvajalo izključno le z motorji. Za motorizacijo ameriške voji-

Dnevne vesti

Župan g. dr. Lipold zopet v Mariboru. Mestni župan g. dr. Franjo Lipold se je vrnil z dopusta, ki ga je prebil v Rogaski Slatini, zopet v Maribor in je danes prevzel vodstvo županskih poslov od svojega namestnika podžupana g. Gouha.

Nov pooblaščen inženjer. Minister za zgradbe in javna dela je dovolil izvrševanje javne prakse na vsem ozemlju Jugoslavije inženjerju g. Aleksandru Devu iz Maribora, specialno iz arhitektonske stroke.

Smrtna kosa. Danes popoldne ob 15. uri bo iz mrtvašnice na Pobrežju pogreb male Fride Trafenikove, hčerke gostilničarja g. Karla Trafenika v Gosposki ulici. Ob 16.30 bo pogreb 51letnega delavca Lovrenca Jungerja iz mrtvašnice na studenskem pokopališču. V Rajčevi ulici je umrl v visoki starosti 87 let g. Rudolf Rajh, železniški skladiščnik v pokojju. Pokopan bo jutri ob 16. uri iz mrtvašnice na Pobrežju. N. p. v m.!

Smrtna kosa. V mariborski bolnišnici je umrl v nedeljo proti večeru v pokojeni sodni oficial g. Davorin Katič. Pogreb bo danes popoldne ob 16. uri na pokopališču na Pobrežju. Vrlemu možu bodi ohranjen časten spomin!

Banovinski arhiv v Mariboru bo v času od 20. do 30. julija zaprt.

Mariborski aeroklub dobil prvo letalo. Tukajšnji krajevni odbor aerokluba »Naša krila« je dosegel pri vojnem ministru s svojo prošnjo, da bi dobil v vrhu vežbanja rezervnih častnikov-pilotov, kakor tudi učenja pilotiranja klubovih članov nekaj vojaških šolskih letal, popolno razumevanje, in je prvo letalo že pred nekaj dnevi priletelo v Maribor. Vojno ministru je odobrilo mariborskemu aeroklubu dvojje šolskih letal dvokrovnikov tipa »Brandenburg«. Prvo letalo vozi vsak dan nad mestom in okolico ter vzbuja pri prebivalstvu veliko zanimanje za letalski sport. Kmalu bo prispelo v Maribor tudi drugo letalo in se bodo takoj pričeli redni letalski tečaji. Mariborska javnost se poziva, da pristopi v čim večjem številu v članske vrste tukajšnjega aerokluba!

Organizacija JRKD za IV. okraj sklicuje članski sestanek, ki bo v sredo, dne 19. t. m. ob 20. uri v gostilni Benko, Koroška c. 58. Udeležba je obvezna za vse člane, ker so na dnevnem redu zelo važni pregovori glede sodelovanja pri velikih strankinih prireditvah 15. avgusta t. l.

Velika atrakcija na »Mariborskem tednu« bo nedvomno sijajno organizirana pokušnja izvrstnih štajerskih vin. Uprava »Mariborskega tedna« se zato obrača na vse producente vina, trgovce z vinom in sploh vse lastnike vinogradov, da se udeležijo te pokušnje naših vin s svojimi vzorci. Pošljejo naj od svojih najboljših vin od vsake vrste najmanj po 15 steklenic, vsebujočih 0.7 litra. Za »Mariborski teden« je dovoljen popust na železnicah in parnikih ter je tako zagotovljen ogrožen obisk interesentov iz vseh krajev Jugoslavije, kakor tudi iz tujine. Da uprava »Mariborskega tedna« opozori vse obiskovalce na visoko stopnjo našega vinogradništva in na izredno kakovost naših štajerskih vin, se pričakuje, da bodo vsi pridelovalci vina poslali upravi »MT« zaproseno količino sortiranih vinskih vzorcev po možnosti brezplačno. Ta akcija bo občekoristna in se ji bo nedvomno pridružil vsak. Vsak vinogradnik naj sporoči svoj sklep najpozneje do 23. t. m. upravi »Mariborskega tedna«, da bo mogoče pravočasno sestaviti seznam razstavljenih vin. Prazne steklenice bo uprava vrnila takoj po končanih prireditvah. V primeru, da kdo ne razpolaga s potrebnimi steklenicami, mu jih pošlje uprava »MT«. Pokušnja bo pod strokovnjaškim vodstvom prof. g. Vojška.

Županstvo občine Tezno razglasa, da morajo vsi lastniki konj, vprežnih vozil in moških dvokoles privedi navedene predmete komisiji za popis živine in vozil na pregled, ki bo jutri 19. t. m. ob 6.30 zjutraj na vojaškem vežbališču na Teznu. Kdor se temu pozivu ne bi odzval, bo najstrožje kaznovan.

Zveza borcev generala Maistra v Mariboru sporoča, da bo imel pripravljani odbor v soboto 22. t. m. ob 20. uri važen sestanek v dvorani Nabavljalne zadruge na Rotovškem trgu. Potrjena pravila so že prispela in je udeležba odborikov obvezna.

Dijaško letovanje v Martinščici. Prijave za letovanje dijakinj v Martinščici sprejema Zdravstveni dom v Mariboru vključno do 29. t. m. Odhod druge kolonije v Martinščico bo v ponedeljek 31. t. m. z osebnim vlakom, ki odhaja iz Maribora ob 17.47. Povratek prve kolonije bo istega dne z vlakom, ki pride v Maribor dopoldne ob 11.13. Kakor nam poročajo iz Martinščice, je letovanje prve skupine ob prekrasnem vremenu in obilni hrani res nadvse prijetno. Zato ne zamudite ugodne priložnosti in prigrasite svoje hčerke, dokler je še čas!

Izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Na izlet k Sv. Duhu dne 6. avgusta se vabijo vsa nacionalna društva iz Maribora in okolice, prav posebno pa še obmejna, vse strokovne organizacije itd. in vsi prijatelji našega Kozjaka. Društva se naprosajo, da prigrase do 25. t. m. svojo udeležbo z navedbo števila članov, ki se bodo izleta udeležili. Sporočamo, da je že več društev, zlasti pevskih, sprejelo vabilo in prigrasilo svojo polnoštevilno udeležbo, kar je dokaz, da je zanimanje za izlet, ki bo obenem manifestacija državne moči na skrajni točki severne meje, izredno veliko. Prijave pošljite na: Klub »Meja«, Maribor, Aleksandrova cesta 40.

Velika gasilska prireditve pri Sv. Lenartu. Preteklo nedeljo dopoldne se je zbrala v prijaznem Sv. Lenartu v Slovenskih goricah mogočna armada gasilcev iz Maribora in njegove bližnje ter daljne okolice, ki je pod vodstvom župnega načelnika g. Franca Kranjca izvedla nadvse popolno in eksaktno težke gasilske vaje. Impozantnega gasilskega nastopa se je udeležil tudi mestni poveljnik v Mariboru in poveljnik dravske pehotne brigade g. general Stevan Hadžić. Vaje so se nadaljevale še popoldne in so se končale ob zvokih mariborske vojaške godbe s strumnim defilejem gasilcev pred vojaškimi in gasilskimi odličniki. Sledila so pozneje predavanja o praktičnih nastopih in rabi gasilnega orodja, ki sta jih imela podstarosta JGZ g. Musek in načelnik gasilskega društva v Celju g. Košir. Kot glavni objekt financiranega požara je služila meščanska šola, pri gašenju katere so se gasilci odlično uveljavili in postavili.

Delo mladine. Še vedno nam je v spominu prerokanje in pisarenje o problemu srednješolske mladine, posebno učiteljskiške. Bilo je zdravo in zraslo je iz potrebe. Širši javnosti pa še vedno ni znano, kakšna je ta mladina po svojih delih obče izobraževalnega značaja. Bile so sicer akademije, koncerti, razstave, a »vsega tudi ni možno obiskati...« Mladina je pogumna, ne ustraši se vsega in nekaj letos »dozorelih« učiteljev — brezposelnih seveda — se je lotilo riskantnega in mnogo poguma ter požrtvovalnosti zahtevajočega dela: sklenili so izdati neke vrste almanah. V njem bodo poskusna literarna dela v poeziji in prozi, nekatera le nakazana v esejih in skicah. V glavnem so motivi iz dijaškega življenja in mladinoslovski spisi, ki nam odkrivajo mišljenje razvijajočega se dijaka. Tu pa tam je morda kaj neokretnega, nejasnega, neizdelanega, predolgoveznega ali celo preostrega, zato pa je to verna slika naših mladih avtorjev. Nijnajo zlega namena: pomnožiti slovensko literaturo, kakor bodo mnogi mislili; njih almanah je predvsem manifestantnega značaja. Zato tudi ne bo knjiga posvečena našim literarnim kritikom, ki bi jo takoj raztrgali in s tem ubili mladini voljo in pogum do vsega, nego namenjena je slovenskim inteligenčnim krogom, da vzbudi v njih zanimanje za življenje in duševni razvoj učee se mladine. To je mirna in trezna propaganda mladine, ki postaja danes pomemben faktor o gonilu našega življenja. Čemu bi živeli v sovraštvi, ko smo drugi od drugega odvisni: oni od nas v sedanjosti, mi od njih v bodočnosti.

Pri nedeljski gasilski tomboli na Pobrežju so dobili tombole: Oman Fr., želez., Maribor, Pobreška cesta, 2000 Din; Žunko Genovefa, zidarjeva žena, Pobrežje, kolo; Dobnikar Dragó, učenec, Pobrežje, kuhinjsko opravo; Majhenič Marija, želez. žena, Pobrežje, 2 odeji; Flakus Ivana, delavka, Pobrežje, kuhinjsko posodo; Zemljak Jožef, delavec, Zrkovci, servis za 6 oseb in Gomzi Alojz, ključavničar, Studenci, grudo sladkorja.

Tujski promet. V prvi polovici meseca julija je bilo pri policiji zglašenih 605 tujcev, od teh 147 inozemcev. Med slednjimi je bilo 52 oseb z Dunaja in 22 iz Gradca.

Nenadna smrt posestnika. Te dni se je pripetila posestniku Jožefu Pristovniku iz Vrhol pri Pragerskem strašna nesreča. Ko se je vračal po strmi in skrajno slabi poti domov s težko naloženim vozom sena, je nenadoma padel za konjema pod voz in sta šli desni kolesi čez sredo njegovega telesa. Velika teža naloženega voza je pretisnila Pristovnika z vso silo čez prsno in trebušno votlino, tako da je obležal nesrečni posestnik, ki je bil v najboljših letih, na mestu mrtve.

»Tiha noč je nastala« v Tomšičevem drevoredu preteklo soboto, toda trajala je samo do polnoči. Po polnoči pa je nastalo rjovenje, tulenje in neubrano petje dopustnih in nedopustnih pesmi, ki je trajalo do svitanja; šele po 3. uri so se kričarji in razgrajarji nekam poizgubili. Naravno, da prebivalcem ob drevoredu po polnoči zaradi tega ni bilo več mogoče spati. Opozarjamo take in enake ponočnjake, naj pokažejo namesto afriške rajše evropsko kulturo in obzirnost do ljudi, ki so po storjenem dnevnem delu potrebni spanja. Dadejamo se, da bo policija takim barbarskim nastopom, ki so se dogajali tudi lansko leto, naredila konec!

Izmišljen roparski napad na Teznu. Včeraj smo poročali, da je poiskal na tukajšnji reševalni postaji potrebno prvo pomoč inkasant neke mariborske tvrdke Ivan Stiger, ki je izjavil reševalcem, da sta ga pri povratku v mesto na nekem samotnem kraju na Teznu napadla dva mlajša možka, ga pobila na tla in mu uropala večjo vsoto denarja. Za zadevo, ki je pa Stiger ni hotel ovaditi, so se pričeli zanimati tezenski orožniki, ki so ugotovili, da si je Stiger roparski napad enostavno izmislil in mu ni bilo ukradenega prav nič denarja. Kakor so ugotovili orožniki, sta prišla v nedeljo zjutraj pred njihovo postajo kapitalno vinjena 30letni delavec Jurij Amon iz Razvanja in neki njegov tovariš, ki sta bila precej obdelana po obrazih in sta pripovedovala v zmedenih besedah, da sta bila po nekem neznanu napadena v bližini gostilne A. na Teznu. Orožniki so takoj odšli v omenjeni smeri in našli Stigerja z obvezano glavo v omenjeni gostilni. Stiger jim je na njihova vprašanja odgovarjal, da je bil napaden v Betnavskem gozdu od 4 možkih, ko se je vračal proti mestu domov. Na kraju napada je pustil kolo in klobuk. Po podrobnem zaslišanju pa je Stiger končno priznal, da ni šlo za roparski napad, temveč ga je obdelal omenjeni Amon z nožem po glavi zato, ker mu je hotel v gozdu zapeljati njegovo ljubico. Z zadevo se bo bavilo sodišče.

Grajski kino. Danes se začne krasen zvočni film Smetanova komična opera »Prodana nevesta«. Jarmila Novotna in Domgraf Fassbänder igrata glavne vloge. »Prodana nevesta« je eden najlepših in najboljših filmov tega leta. Krasna Smetanova glasba, izborna petje in sijajni posnetki. V vsemu filmu katerega si naj vsakdo ogleda. Pride: Kalmanova »Grafica Marica«, Hubert Mariška, Dothea Wieck, Ernest Verebeš in Szöke Szakall.

Kino Union. Od danes torka dalje prvovrstni ljubavni in veseli vefilm »Poročno potovanje v troje« z Brigito Helm, Oskarjem Karlweisom, Oskarjem Simo in lepo Dunajčanko Susi Lanerjevo v glavni vlogi. Razen lepe vsebine se odlikuje ta film po krasni glasbi, petju in čarobno lepim morskimi posnetki z otoka Caprija.

Pri slabosti je naravna »Franc Jožefova voda« prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno.

Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolenosti žlez, izpuščajih na koži, tvorih uravnava »Franz Josefova« voda izborno toli važno delovanje črevesa. Odlični možje zdravilstva so se prepričali, da celo najmežnejši otroci dobro prenese »Franz Josefova« vodo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Torek — sredo: Ogleda vreden je veliki program v dancingu »Velike kavarnice«. 2639

V javni zahvali g. Ivana Reibenschuh se je pomotoma izpustila zahvala darovalcem vencev in cvetja in Prostovoljnemu gasilnemu društvu Pobrežje. Še enkrat vsem v hvalo! 2632

Najden utopljenec. V Zlatoličju pri St. Janžu na Dravskem polju je pred dnevi naplavila Drava moško truplo, ki je bilo že popolnoma razpadlo in je moralo ležati v vodi najmanj že kake tri mesece. Truplo je predstavljalo neznanega moškega srednjih let, ki je imel na vrhu lobanje vdrtno v velikosti dvodinarskega novca. Oblasti sumijo, da je bil neznanec najprej ubit, nato pa vržen v Dravo.

Razne nezgode. Ko se je včeraj pripeljal s ptujskim avtobusom v Maribor usnjak Mladen Jovanović iz Ptuj in hotel izstopiti, je zdrsnil tako nerodno na cesto, da si je občutno poškodoval desno nogo v gležnju. V desno dlan si je zabodel debelo šivanko 18letni poljski dninar Franc Paher iz Dobrovcev. S kolesom je povozil v ponedeljek popoldne neki Vaigen iz Jarenine 74letnega občinskega reveža Ivana Zafrana in ga podrl na tla tako nesrečno, da si je Zafran zlomil levo roko. S kolesa je padel 40letni trgovski potnik Janko Babič iz Smetanove ulice in si zlomil levo roko. Enaka nezgoda se je pripetila 25letnemu učitelju Antonu Zafradu z Aleksandrove ceste, ki si je nevarno poškodoval levo ramo. V Čagoni pri Sv. Antonu v Slov. goricah je padel z voza 23letni posestnik Franc Kejnink in si zlomil levo roko. Vsi poškodovanci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Žrtev napada. Preteklo nedeljo zvečer je napadel iz zasede posestnik Ivan Otnik od Sv. Marjete 32letnega poljskega delavca Štefana Pipenbacherja od Sv. Marjete in ga zabodel z nožem v glavo in ramo. Pipenbacherjevo poškodbo so tako resne, da so ga morali prepeljati na zdravljenje v mariborsko bolnišnico.

Dve tatvini. V nedeljo popoldne se je med 16. in 18. uro kopal na Šmidererjevem posestvu v Dravi ob Koroški cesti Milan Zagorec iz Vrtnice. Ko se je tik pred nevihto hotel obleči, je presečen ugotovil, da mu je neznan tat med kopanjem ukradel kompletno obleko, žepno uro, čevlje in perilo, kakor tudi vso obleko in obutev njegove 6letne hčerke. Na Rotovškem trgu pa je bil ukraden včeraj delavcu Ludviku Emerskiču štirikolesni ročni voziček, last vrtnarja Ambroša s Koroške ceste.

Od doma je pobegnil. Policiji je prijavil Franc Podobnik, delavec v železniških delavnicah v Studencih, da je včeraj zjutraj brez sledu izginil njegov 18letni sin Franc, ki se uči ključavničarskega obrta pri mojstru Polaku v Mlinjski ulici. Fant se očitno popepa nekje po mestu. Je za svoja leta zelo slabotne postave.

Nesrečen padec s kolesa. Včeraj popoldne je padel s kolesa na cesti v Bresternici 61letni posestnik Anton Kurnik iz Kamnice tako nesrečno, da se je nevarno pobil na glavi. Na pomoč so bili poklicani mariborski reševalci, ki so Kurnika s svojim avtomobilom prepeljali v mariborsko bolnišnico.

V rokah pravice. Včeraj je bil po odgonu poslan iz Avstrije v Maribor okrog 30letni brezposelni pleskarski pomočnik Herman S., ki ga išče mariborska policija že dalje časa zaradi množičnih tatvin in sleparij. Po končanem zaslišanju na policiji bo S. izročen sodišču.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 12.3 stopinj C; minimalna temperatura je znašala 11.2 stopinj C; barometer je kazal pri 17 stopinjah 745, reduciran na ničlo pa 743; relativna vlaga je znašala 79; vreme je tiho in jasno. Vremenska napoved pravi, da bo še nadalje jasno in toplo.

Mariborska kulturna vprašanja

K VPRAŠANJU KOLEDARJA NABAVLJALNE ZADRUGE DRŽAVNIH NAMEŠČENCEV ZA LETO 1934.

Uprava Nabavljalne zadruga državnih uslužbencev v Mariboru je v ceniku št. 7 od 24. junija 1933 pozvala zadržnike, da ji sporočijo svoje želje glede vsebine bodočega Koledarja. Ker je zadržnik Koledar v zadnjih letih postal kulturna last ne samo zadruga kot take, ampak vseh kulturnih Slovencev, zato je dobro, da spregovori besedo o tem tudi »Večernik«.

Dejstvo je, da stane Koledar nabavljalne zadruga okoli 30.000 dinarjev; to je tako visoka vsota, da jo more zadruga upravičeno izdati samo takrat, ako izda s Koledarjem nekaj trajnega in kulturno res vrednega. V zadnjih letih je Koledar tudi zares postal. Vsakdo, kdor je Koledar bral, je moral z zadoščenjem pozdraviti delo uredniškega odbora in v glavnem urednika N. I. Vrable, ki se mu je posrečilo zbrati skupaj toliko tehtnega in domačega gradiva.

Radi pa verjame, da so med zadržniki tudi ljudje, ki Koledarja sploh čitali niso. Samo na ta način so mogle pasti besede, češ, general Maister naj objavi svoje članke drugod itd. Če nekateri res zahtevajo izključno družinski in gospodinjinski koledar, potem jim je treba odgovoriti, da je sedanja oblika Koledarja mešana, to je, deloma prinaša zadržne in gospodinjinske članke, deloma pa prinaša članke iz mariborskega občinstva.

Če obstoje sedaj namere, da Nabavljalna zadruga spremeni svoj Koledar v izrazito gospodinjinskega, pri tem menda misli na nekak repertorij kuhinjskih umetnosti, potem je treba že zaradi kulturnega stališča, katerega zastopa državno uradništvo, to odkloniti. Poglejmo samo koledarje naših kmetov ali delavskih organizacij in videli bomo, da bodo te po kulturnem pomenu svojih koledarjev daleko prekosile našo Nabavljalno zadrugo. Iz tega pa sledi, da je naš državni uradnik po svojem kulturnem mišljenju in po svojem kulturnem stremljenju za našim kmetom in delavcem. Kajti naš Koledar je in ostane merilo za naša kulturna stremljenja in mišljenja! In gospodinjinski koledarjev in priročnikov imamo Slovenci dovolj, pač pa nimamo Slovinci niti enega zarišča, kjer bi se smotreno moglo razvijati objavljane praktičnih gospodinjinskih in mariborskih domačinskih sestavkov.

Zato želimo, naj ostane Koledar takšen, kakršen je bil zadnja 2—3 leta. Če pa Nabavljalna zadruga ne misli storiti tega, potem pa naj Koledar sploh ne izda, ker bi v tem primeru bilo škoda za težke tisočake, ki jih Koledar stane. Če ga pa izda kakor dosedaj, potem naj krog sodelavnikov kar mogoče razširi, tako da bo vsebina še bolj pestra; in pa narodna mora biti! Narodnost in pa spoznavanje gospodinjinskih in domačinskih prilik naj

nas — ki smo večinoma prišli v Maribor od drugod — združi v eno veliko miselnostno družino, ki bo stebel našega nacionalnega Maribora. K temu naj pripomore naš Koledar! Zato pa bi bilo greh, načelno odklanjati članke našega generala o prevratu v Mariboru in to članke, o katerih se je izrazil univ. prof. zgodovine, da jih je priporočil svojim dijakom kot vzor, kako se priobčujejo zgodovinske stvari. Kogar pa take stvari, kakor prevrat v Mariboru ne zanimajo, za njega sploh ne vemo ali spada v slovenski Maribor ali ne!

Končam: Koledar Nabavljalne zadruga naj upošteva upravičene želje naših gospodinj, obenem pa se mora tudi zavedati kulturnega poslanstva, katerega ima državno uradništvo v Mariboru, in gójiti zlasti mariborsko domačinstvo. Zadnja leta je naša kritika ugotovila, da je zadržnik Koledar najboljši naš koledar sploh. Zato pa se naj prepusti v urejevanju Koledarja prosta roka dosedanjemu uredništvu in naj se ne ustvarjajo nova vprašanja, ki niso potrebna. O koledarju je bilo govora na občnem zboru zadruga; če kdo sedaj to vprašanje na novo začne, samo dokazuje, da nima prav nobenega poštenega smisla za naše potrebe. Vprašanje Koledarja je izvit iz trte in lahko dovede samo do tega, da bo naša kritika v kratkem ugotovila, da je zadržnik Koledar najslabši na Slovenskem!

Osemletni član zadruga.

Ptuj

Narodna slavlje v Ptuj

Letos praznuje sokolsko društvo Ptuj svojo 25letnico. Rojeno je bilo v gnih težkih časih, v krvavih dneh septemberskih dogodkov l. 1908! Naša šolska družba sv. Cirila in Metoda je imela prav isti dan v Ptuj svojo glavno letno skupščino. V spomin na one težke dneve sta se odločili CMD in Sokolsko društvo Ptuj, da tudi letos proslavita skupaj svoja jubileja. Septembrski dogodki so bili in ostanejo mejnik slovenskega preroda, zlasti še za Slovence na bivšem Štajerskem.

Vabimo in prosimo že danes vsa narodna in kulturna društva za sodelovanje pri naši proslavi. Dne 8. septembra bo manifestirala šolska mladina vseh ptujskih osnovnih in meščanskih šol, popoldne pa priredi mladina javen telovadni nastop. Dne 9. septembra bo pa priredilo Sokolsko društvo telovadno akademijo na novem Tyrševem trgu. Dan 10. septembra bo glavni slavnostni dan. Tega dne bodo Ptujčani z odprtim srcem sprejeli mile goste skupščinarje CMD ter sokolske brate. Sprejeli pa bodo z veseljem in ponosom tudi vse brat-

ske narodne organizacije in društva. Po obhodu po mestu bo v Mestnem gledališču skupščina CMD, popoldne pa bo javen nastop Sokolskega društva. Po nastopu bo velika narodna veselica ptujskih podružnic CMD in tukajšnjega Sokola.

Naša narodna dekleta in mladeniči iz okolice se že prav pridno pripravljajo, saj hočejo s svojo udeležbo pokazati, da bje v njih srcih ljubezen za narod in domovino. A tudi naše sokolske čete s ponosom vadijo, ker žele tudi one sodelovati pri tem slavlju. Pripravljalni odbor deluje z vso paro. Vsi odseki pripravljajo za goste ugodnosti, kakor znižano vožnjo, dober prigrizek, pred vsem pa bratski sprejem in najprisrčnejše bivanje med veselimi Ptujčani.

Dan 10. september naj bo za vse narodne borce izletni dan v Ptuj. Podrobnejši spored še objavimo. Zdravo!

Velika gasilska slavnost je bila v nedeljo na Hajdini, kjer so ob ogromni udeležbi gasilcev od blizu in daleč blagoslovili novo motorno brizgalno. Cerkvene obrede je izvršil ptujski prošt g. dr. Žagar.

Strašilo v vurberških gozdovih. V gozdovih grofov Herbersteinov v Vurberku je bila od nekaj navada, da nihče ni preganjal revežev, ki so nabirali gobe, jagode, črnice itd., letos so pa vprizorili na te nabiralce lov kakor na divjačino. Bil bi že skrajni čas, da bi se tudi ti gozdovi že razdelili po agrarni reformi med domačine!

Težka telesna poškodba. Pri Veliki Nedelji je neki potujoči popravljalec dežnikov sunil z nožem v hrbet 24letnega dninarja Bogomirja Košiča. Rana je nevarna in leži Košič v bolnišnici.

Sokolstvo

Telovadni nastop hoškega Sokola. Agilno Sokolsko društvo Hoče je priredilo v nedeljo 16. t. m. svoj letošnji javni nastop na letnem telovadišču poleg Sokolskega doma. Občinstvo, ki pa žalibog ni bilo preveč obilno, je pozdravil starosta br. Flis, nakar se je pričela telovadba. Pod vodstvom načelnika br. Rečnika in s. Flisove so se vrstili posamezni oddelki ter izvajali vaje precizno in harmonično. Vse točke je spremljal na klavirju br. Zapletal iz Rač. Pri letošnjih predpisanih prostih vajah je sodelovalo tudi članstvo in naraščaj iz Slivnice in s Teznega. Spored je izpopolnil tudi vod 45. p. p. iz Maribora z vzornimi vajami s puškami. Zelo ginljiv je bil nastop hoške ženske dece »Ples z rožo« in članic »Ples s tamburinami«. Tudi na krogih kaže hoški Sokol, posebno naraščaj, lep napredek. »Češka beseda« članov in članic je zaključila pestri spored, nakar se je razvila prosta zabava v Sokolskem domu. Hoški Sokol je ponovno pokazal, da se kljub težkemu položaju, v katerem je, lepo razvija in napreduje. F. Č.

Sport

SK Mura:ISSK Maribor 7:0 (4:0). V Murski Soboti se je v nedeljo odigrala prijateljska nogometna tekma med SK Muro in kombiniranim moštvom ISSK Maribora. Tekma se je končala s katastrofalnim porazom Mariborčanov v razmerju 7:0! Nerazumljivo je, zakaj je postal ISSK Maribor v Mursko Sobotu moštvo, sestavljeno iz juniorjev in rezervistov. Takšna gostovanja nimajo nobenega haska in se le lahkomišelnostjo zapravljajo renome mariborskega nogometa.

Zvezno propagandno kolesarsko dirko v Celje priredi v nedeljo 23. t. m. Klub slovenskih kolesarjev v Celju. Kolesarji mariborske kolesarske podzveze bodo dirkali na progi Maribor—Celje (62 km). Start bo v Mariboru v nedeljo 23. t. m. pri vodovodu ob 5.50, cilj pa bo v Gaberju pri Celju na Mariborski cesti. Za vse dirkače, ki bodo prevozili najmanj 50 km pri zvezni dirki, bo v Celju na krožni progi Celje—Teharje—Arclin—Celje (18 km) medklubska dirka. Start bo ob 10.30 pred gostilno »Zeleni travnik«, cilj na Mariborski cesti v Gaberju. Prijave za to dirko je treba poslati na naslov Kluba slovenskih kolesarjev v Celju najpozneje do 21. t. m.

Klub slovenskih kolesarjev v Celju, ki je bil doslej včlanjen pri mariborski kolesarski podzvezi, je izstopil iz nje in pristopil k Triglavskemu pododboru kolesarske zveze v Ljubljani.

Jugoslovanski sport 1933. Zveza sportnih zvez kraljevine Jugoslavije, v kateri so organizirane naše sportne zveze, je izdala knjigo »Jugoslovanski sport 1933«. Knjiga se nanaša na upravljanje »Jugoslovanski sport«, Zagreb, Draškovičeva ulica 38. Cena knjige je samo 10 Din, ki jih je treba poslati vnaprej. Na 160 straneh žepnega formata, bogato ilustrirano, so obdelali naši najboljši strokovnjaki vse panoge sporta: nogomet, tenis, hazeno, ping-pong, golf, hokey, kolesarstvo, motociklistiko, avtomobilizem, aviatiko, gimnastiko, atletiko, rokoborbo, vodni in zimski sport itd. Za vsak sport vsebuje knjiga točen popis vseh klubov, podzvez, zvez, sodniški zbor, popis dosedanjih prvakov Jugoslavije, rezultate dosedanega prvenstva, mednarodne tekme, vse rekorde, termine itd., z eno besedo: vse kar mora vedeti vsak sportnik.

Medklubski odbor LNP, službeno. Pokalna tekma SK Rapid:SK Svoboda, ki bi se morala odigrati prejšnji četrtek, h kateri pa SK Rapid ni nastopil, se verificira p. f. 3:0 za SK Svobodo. V četrtek 20. t. m. se odigra druga tekma za pokal MOLNP, in sicer se srečata ISSK Maribor:SK Železničar. Tekma se bo odigrala na igrišču ISSK Maribora ob 17.30. Službujoči odbornik g. Kemeny. Tainik.

M. S.

Osem študij

Glava za slikarjevo prvo študijo je stala sredi dvorane. Bila je dobro osvetljena od svetiljke, ki je visela nad njo od stropa. Slikar si boljše luči ni mogel želeli.

Ponosno so gledale oči na postave v dvorani. Stisnjene obrvi so izražale nepogljiv upor.

Prva slika, prva študija. Zdaj je vprašal sodni predsednik obtoženca.

»Don Jayme d'Avilo! Priznaj sodnikom! Kdaj si s kraljico Ivano govoril prvič in kdaj zadnjikrat?«

Glava je odgovorila: »Kraljice nisem približno šest mesecev videl, ne z njo govoril.«

»Ti si tovariš in vodja zarotnikov, ki so pridobili kraljico za svoj sramotni načrt, da bi odstranila njenega plemena moža?«

Pri teh besedah je obraz jezno zardel, oči so se zaiskrile.

»Tvoje besede žalijo tiste, ki jih moram spoštovati. Pazi se! Vsak odgovor bi bil žaljenje veličanstva.«

Slikar je hotel spet obraz narisati. Sosled ga je zadržal.

»Čakaj! Boš kmalu videl lepšega!«

Predsednik je zdaj namignil slugama, ki sta se oddaljila. Čez nekaj minut so se poteze obraza izpremenile,

Nova študija.

»Zdaj si oglej glavo!« je ukazal maskiranec.

Oči v glavi so se pošastno zasvetile. Žile na čelu so nabrekli. Živci na obrazu so krčevito zatrepotali. Krasno moško obličje se je zelo izpremenilo.

Bila je tretja slika, tretja študija.

»Ali ne boš odgovoril na naše vprašanje, don Jayme d'Avilo!« je spet vprašal votli glas prvega sodnika.

Glava je kljubovalno odvrnila: »Preklet naj bo jezik, ki vam odgovarja!«

Pri teh besedah so se ustnice stisnile. Oči so se zastrmele predse, kakor bi nesrečni hotel zatreti vsak vzdih. Glava je res molčala.

Četrta študija. Medtem je bil ogenj pod cilindrom še bolj podneten. Dve veliki znojni kapljici sta se zasvetili na čelu glave. Pričela se je strašna borba moža med njegovimi telesnimi mukami in njegovo močno voljo.

Naposled je mučenec zarjul ob bolečine. Oči so se zaprle in spačeni obraz ni mogel več prikrivati strašnih telesnih muk. Divje rjovenje se je ponovilo.

»Zdaj si ga oglej!« je rekel maskiranec.

Vsaka poteza v obrazu je izgubila svojo prvotno obliko. Duša ni več vladala telesu. Oči so se divje vrtile v svojih očnicah. Na ustnih se je nabirala rumenkasta pena in iz stisnjene grla se je iz-

trgala strašna kletev.

Peta študija.

Ogenj je žgal vedno silneje.

»Ali hočeš odgovoriti, don Jayme d'Avilo?«

Glava je molčala. Tudi krika ni bilo več. Obraz se je začel smejeti. Strašne smrtne bolečine so povzročile ta smeh. Glasno se je krohotal. Ta smeh je bil nekaj najbolj pretresljivega, kar je kdaj človek slišal.

Slikar je hitro narisal obraz. Bila je šesta študija.

Že je dal eden sodnikov znak, naj ogenj omilijo. Bal se je, da bi vitez ne izdihnil prej, kakor so želeli njegovi rablj.

Polagoma je iz obraza izginil izraz divje bolečine.

Spet se je oglašil prvi sodnik:

»Ali hočeš odgovorjati?«

Glava se je počasi dvignila. Oči so se široko odprle, kakor bi hotele izstopiti iz očnic. Mrtvaško blede obraz se je podaljšal. To ni bil več človeški obraz, ampak senca duha, ki je stopil iz groba in hotel govoriti.

»No, slikar, kaj se obotavljaš? To je vendar zanimiva študija!« je rekel maskiranec.

Naposled je mučenec odprl usta. Njegov glas je bil hripav in šibek:

»Filip! Nekoč ti odgovorim pred Bogom!«

Oči so se spet poglobile. Usta so ostala

odprta. Glava se je nagnila in ostala nepremična.

»Ugasnite ogenj!« je ukazal prvi sodnik slugam.

»Kaj ne, kako zanimiva študija?« je vprašal maskiranec. »Mirno ga lahko rišeš. Samo onestvestil se je. Kmalu ga bomo spet spravili k zavesti, da boš lahko nadaljeval.«

Maskiranec se je motil. Nesrečnež je bil mrtev. Slikar ni mogel izvršiti nadaljnjih študij.

»Vraga,« se je njezil slikar, »pred nosom mi je umrl in napravil najmanj tisoč realov škode!«

»Nič ne skrbi!« je odgovoril maskiranec. »Vso vsoto dobiš izplačano. Slike so izvrstne. Kar domov pojdi in jih skrbno izdelaj!«

V štirih dneh so bile slike izvršene. Filip jih je takoj daroval svoji ženi.

Takoj nato se je raznesla po Madridu novica, da je kraljica Ivana zblaznela.

Zdaj je Filip dosegel svoj namen. Sklicaj je kastiljske velikaše. Razložil jim je strašno nesrečo, ki ga je zadela.

Skupščina mogotcev mu je podelila kraljevsko čast in odslej se je imenoval »Veličanstvo«.

Toda ni bil dolgo kralj. Usoda sama se je nad njim maščevala. Umrl je za mrzlico že leta 506. Nesrečna kraljica pa je še več let, prav do svoje smrti, trpela v blaznici.

Novij Sestava:

34

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnosti človeške prošlosti

»Če je bila prva Moraja, potem je bila druga Intela.«

»Menite?«

»Popolnoma logično. Nihče drugi ni mogel nasprotovati Morajini volji kakor princesa Intela. Samo ona vas ljubi tako in samo ona ima morda sredstva, da doseže to kar hoče tudi v kljub Moraji.«

»Potem potrjujete sami, da morata imeti obe priprave, o kakršnih sem vam poprej govoril?«

»Tega ne vem, vendar slutim, da imate prav. Tudi Soralfis in nekateri drugi so mi že pripovedovali o nečem sličnem. Če pa obstojajo iznajdbe, ki jih niti mi ne poznamo, potem morajo biti skrivnost našega vladajočega razreda. Temu razredu pripadajo tudi Intela in Moraja. Morda se bo prav vam posrečilo odkriti tisto, kar nam ni mogoče.«

»Torej ni med vami tiste enakopravnosti, o kateri ste mi pripovedovali?« je dejal po kratkem razmišljanju Doljan in izvedel iz nadaljnjega pogovora s svojim prijateljem ono, kar je skoraj podzvestno tudi že poprej slutil. Izvedel pa je tudi, da v Oceanopolisu ni tistega iskrenega in neprisiljenega soglasja, kakor bi ga morala ustvariti družba s tako veliko kulturo in civilizacijo. Izvedel je, da je v širokih množicah, mnogo neza-

dovoljstva, da pa so te množice napram vladajočim popolnoma brez vsake moči. Že stoletja dolgo tli v dušah desetisočev to nezadovoljstvo, toda tudi že stoletja si nihče ni upal upreti se volji vlade. Vsi so predobro poučeni o žalostni usodi onih davnih prednikov, ki so to poizkušali. Izginili so brez sledu...«

»Torej je zgrajeno vse vaše življenje na despotizmu in diktaturi!« je dejal Doljan po razgovoru z Astisom. »Sedaj razumem, zakaj je pri vas vse kakor navita ura. Vsako kolesce se mora vrteti po višji volji, ne sme se niti za trenutek zaustaviti, ne sme pa tudi pohiteti.«

»Tako je,« je pritril Astis. »Toda mi smo tega že navajeni. Nešteti rodovi so vzrasli in umrli v slepi pokorščini. Zakaj bi se potem upirali mi? Za nas skrbijo drugi; oni čuvajo nad našim življenjem in nad našo srečo, če je ta enoličnost sploh še sreča?«

»Vem samo eno,« je rekel Doljan, »da je zame tako življenje neznosno. Strašna mi je že samo misel, da nimam nikjer kotička, kjer bi bil lahko sam in neopazovan. Kako more človek sploh živeti, če drugi neprestano zasledujejo vsako njegovo kretnjo, besedo in celo misel. Kako more biti srečen, če mu vsiljujejo svojo voljo in napravljajo iz njega po-

slušen stroj. Saj mora človek vendarle imeti tudi trenutek, ki ga lahko posveti samo sebi, premisli svoj položaj ter se porazgovori s svojim razumom in srcem. Ali je diktirana ljubezen še ljubezen?«

»Ne vem,« je zamišljeno odgovoril Astis. »Vem samo to, da je trenutno tako in ne more biti drugače.«

XX.

Po sestanku z Morajo je postal Doljan skrajno previden. Ogibal se je samote in skrbel za to, da je bil vedno v družbi svojih prijateljev in znancev. Največ časa je posvečal osrednji knjižnici, kjer je preživel dolge ure ob knjigah in v pogovoru v Soralfisom in svojimi znanci profesorji. Polagoma je korak za korakom odkrival skrivnosti prošlosti Oceanopolisa in sploh človeškega rodu na zemlji. Spoznal je, da so živeli prvi ljudje na naši zemlji že pred davnimi stotisočletji, torej mnogo prej, kakor so mislili učenjaki na površini zemlje. Takrat, ko sta Adam in Eva prispela z Marsa, je bilo na zemlji še vse drugače kakor danes. Ledu na severnem in južnem tečaju še ni bilo. Tam, kjer so danes mrtve snežene poljane in ledene gore Grönlandije, Kanade, Sibirije in Antarktide, so takrat rastle bujna drevesa, cvetele so prekrasne cvetice in pele ptice najčudovitejših oblik. Po pisanih tratah so se spreletali veliki metulji, po močvarah so pa živeli ogromni zavriji.

Dolga stotisočletja so živeli prvi ljudje sredi najlepše vegetacije. Narava jim je nudila sama vse kar so potrebovali.

Delati jim skoraj ni bilo treba. Zaradi tega so postale široke množice lene in malomarne. Kultura se je ohranjala samo na dvorih in v svetiščih. Zemeljske celine so imele še popolnoma drugačne oblike, in prehod od Atlantide do Južne in Severne Amerike na eni strani ter do Afrike, Avstralije in Indije na drugi, je bil mogoč po kopnem.

Rodovi, ki so se odcepili od prvotnega ljudstva so se pomikali preko celin v najoddaljenejše kraje ter si tam iskali nove domovine. Spočetka so bile njihove zveze s pradomovino vsaj za silo še ohranjene, pozneje pa so jih strašne kozmične katastrofe oddelile z globokimi morji, ki so na novo nastala.

Prva strašna katastrofa, ki je ločila pradobo človeškega bivanja na zemlji od naslednje periode, je bilo približanje meseca Raisa. Rais je prvotno obkrožal solnce kakor majhen samostojen planet, po zakonu krčenja poti vseмирskih teles pa se je njegov krog vedno bolj ozil, dokler ga ni zajela naša zemlja in prisilila, da je moral krožiti okoli nje, kakor njen mesec. Toda privlačnost zemlje je dno bolj zmagovala, njegova pot je postajala vedno manjša in manjša. Plima in oseka sta naraščali. Boj med zemljo in mesecem je zbiral na ravniku ogromne množine vodovij in zraka. Tako so ostale pokrajine ob južnem in severnem tečaju skoraj nezaščitene pred vseмирskim mrazom. Nastala so prva polja večnega ledu, napočila je prva usodna ledena doba.

(Dalje prihodnjič.)

Nenavadne šege in navade

Možje v otročji postelji.

Čudni so običaji pri raznih narodih na zemlji. Tako na primer je čudna šega, da leže mož po ženinem porodu v posteljo, vzame novorojenčka k sebi, sprejema obiske sorodnikov, prijateljev in znancev in se sploh vede kakor otročnica, kakor da je težave nosečnosti in porodne bolečine trpel on, ne pa žena. Že C. Valerius Flaccus pripoveduje o Tiberianih na obrežju Črnega morja tole: Ako pri njih žena rodi, leže mož v posteljo in tarna z obvezano glavo. Žena skrbi možu za hrano in mu pripravlja kopeli, ki so potrebne »otročnicam«.

Diodorus Sicculus je opazoval podobno navado na Korsiki, grški geograf Strabo pri Keltih. Potnik Marco Polo, ki je v 13. stoletju potoval po Kitajskem, je videl tam, da je žena takoj po porodu ostavila posteljo in opravljala domače delo. Medtem leže mož za štirideset dni v posteljo in skrbi za dete. Mati ga samo doji. Moška otročja postelja je razširjena med primitivnimi narodi po vsem svetu. Nahajamo jo zlasti v Ameriki: v Braziliji, pri Karaih na Martiniqueu, v Panamskem zalivu, pri Mehikancih, v dolini reke Amazonke, na Cayenni, v Kaliforniji in Zapadni Indiji; v južnovzhodni Aziji pri dravidskih in ainskih Indih, na Kitajskem in Kavkazu; v zapadni Afriki med zamorci v Kongu in v južni Evropi na Korsiki, Sardiniji, v Biskajskem zalivu in drugje.

V Avstraliji na otokih Tihega oceana ne poznajo moških otročjih postelj. Pri nekaterih drugih narodih so pa zopet drugačne šege, kadar žena rodi. Pri-

mitivni pastirski narodi ne poznajo otročnic, ker morajo takoj po porodu opravljati vsa domača dela. Mož pa počiva tisti čas v viseči štorji, opravlja krvave daritve ter živi v gotovi vzdržnosti. Moške otročje postelje kažejo očetovo simpatijo do otroka, obred, s katerim si oče prav za prav pridobi lastninske pravice do otroka kakor odškodnino za materine križe in težave ob nosečnosti in porodu; pri krščanskih narodih pa najbrž pobožno prazno vero, ki je nemara v zvezi z izvirnim grehom, pri kateri je smatrati post za nekako prostovoljno pokoro.

Indi, med katerimi so moške otročje postelje najbolj razširjene, jih tolmačijo s tem, da prištevajo očetu veliko največji delež na rojstvu in življenju otrokom ter ga zato imajo za središče družine, pomnožene z novorojenčkom. In zato se mora vse okrog očeta vrteti in mu posvečati največjo skrb.

Wallaceova vdova v revščini.

Vdova po znanem romanopiscu Edgarrju Wallaceu, ki je zapustil kljub svojim ogromnim dohodkom le kopicico dolgov, živi sedaj v zelo obupnih razmerah. Upnik in pa založniki Wallaceovih del so odrekli vdovi vsako podporo, ker hočejo kriti najprej lastne zahtevke. Zato je bila Wallaceova vdova končno primorana prodati ves svoj nakit, ki je bil cenjen na več kakor 10.000 funtov sterlingov. Nesrečne vdove pa je sprejela za vse svoje dragocene osti komaj 3.500 funtov.

Francoski »nesmrtniki« varčujelo.

Kakor poroča pariški »L'Oeuvre«, je francoski prosvetni minister de Monzie globoko razžalil »nesmrtnice« člane Francoske akademije. Štiridesetorici »nesmrtnikov« je namreč poslal vprašanje, kako gospodarijo z denarjem mnogoštevilnih ustanov in volil Akademije. Francoska javnost je namreč izrazila sum, da je Akademija preveč skopa in da te zavira prevelike denarne vsote. Tako sta grad in veleposestvo Chantilly kot volilo vojvode Aumaleja prinesla Akademiji samo v preteklem letu čisti dobiček 1.200.000 frankov. Ta dohodek pa je Akademija večinoma naložila v hranilnice, dočim je porabila za podpore revnim intelektualcem samo skromen znesek 12.000 frankov. V resnici pa je prav navedena ustanova v celoti namenjena izključno le kot podpora siromašnim intelektualcem...

Divjanje orkana na Kubi.

»United Press« poroča iz Havané, da je divjal pred nekaj dnevi na južnozahodni obali otoka Kube strašen orkan, ki je usmrtil v mestu Puerto Galope 3 osebe in povzročil veliko materialno škodo. Letošnja žetev tobaka je večinoma uničena.

Žrtve avtomobilov v Angliji.

V Angliji in Walesu umre vsak dan zaradi avtomobilskih nesreč povprečno po 15 oseb, dočim obleži ob takih prilikah nevarno ranjenih povprečno po 350 oseb na dan. Statistika iz lanskega leta izkazuje, da je bilo na angleških cestah po avtomobilih usmrčenih 6.651 oseb, dočim znaša število ranjenecv 206.410. Po-

licija na Angleškem je odredila zelo stroge ukrepe in kazni za šoferje, ker je ugotovila, da so v večini nesrečnih primerov krivi avtomobilisti.

Strašen zločin pijanih avtomobilistov.

V kraju Zerpenschleuse, kakih 50 km daleč od Berlina, so oblasti odkrile strašen zločin, ki sta ga zagrešila, kakor se je pozneje v preiskavi ugotovilo, dva pijana avtomobilista. V nekem prekopu so našli delavci truplo neznanega mladeniča, zavezano v vrečo in popolnoma razsekano. Policijski zdravniki so ugotovili, da je bil nesrečnež usmrčen o priliki neke avtomobilske nesreče. Kmalu nato je policija v tamkajšnji bližini ustavila neki avtomobil, ki sta ga vodila dva pijana mladeniča. Ves avtomobil je bil oškropljen s človeško krvjo. Pri zaslišanju sta avtomobilista priznala, da sta po repreviznosti povozila neznanega moškega in ga na kraju nesreče, hoteč zabrisati vsako sled, razrezala, potlačila v vrečo in vrgla v kanal.

Za spremembo imena 1 pengö.

Finančno ministrstvo v Budimpešti je znižalo dosedanje visoke takse za spremembo rodbinskega imena na 2 pengöja, za vojake, državne uradnike in orožnike pa celo na 1 pengö. Ta naredba je bila izdana zato, da bi se v čim večjem obsegu izvedla madžarizacija priimkov.

Resnica.

»Trdili ste, da ima mladi Bimbič denarja ko toče, pa ni res!«
»No, ali ste točo pri njem videli?«
»Ne!«
»Torej ima toliko denarja ko toče, vam še enkrat ponovim!«

Mali oglasi

Razno

RADI OPUSTITVE TRGOVINE
oblastveno dovoljena razprodaja. L. Ornik, Koroška cesta 9. Izrabite to izredno prilžnost! 2307

MARTIN SAFRAN.
sobo-, črkoslikar, pleskar in ličar. Maribor, Slovenska ul. 16, prevzema vsa v to stroko spadajoča dela ter jih izvršuje dobro in noceni. 1664

SVOJIM CENJ. NAROČNIKOM
naznanjam, da izvršujem sedaj svojo obrt v Miklošičevi ul. 2, ter se priporočam za nadaljno naklonjenost. — A. Vadnu, krojač. 2637

Prodaj

HIŠE Z VRTOM
pri Mariboru, po Din 14.000, 20.000, 24.000, 30.000 prodaja Posredovalnica, Maribor, Frančiškanska ulica 21. 2638

MOTORNO KOLO PUCH
zelo dobro ohranjeno, poceni prodam. Tudi proti hranilni knjižnici. Š. Germovšek, Tattenbachova ul. 20. 2636

FOTOGRAFSKI APARAT
13x18, dvojni anastigmat in druge fotografske potrebščine prav ugodno na prodaj. Vprašati ob 12. ali 18. uri. J. M. Gregorčičeva ul. 26, II., desno. 2633

HIŠE Z VRTOM
na Pobrežju za Din 40.000.— proti mesečnemu odplačevanju prodaja Jugoslovanska hranilnica in posojilnica Maribor, Kralja Petra trg 6. 2586

PRODAM
dobro ohranjen »Breg«-voz. lahek, za šest oseb, tudi pripraven za mesarja. Na ogled v Bolfenkovi ulici 12. Studenci. 2626

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO
v novi hiši oddam gospodu ali gospodični. Poljska cesta, pri Rapidovem igrišču 2627

Oglašujte!

Lepa knjiga — najlepše darilo!

Priporoča se knjigarna

TISKOVNE ZADRUGE, MARIBOR
Aleksandrova cesta 13